

Verkiezingsprogramma VVD Leeuwarden

Voorwoord

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inleiding	5
Economie	7
Stimuleren van werkgelegenheid en aantrekken van nieuwe werkgelegenheid	7
Deregulering en vergunningen.....	8
Facturen en aanbestedingen	8
Behoud van werkgelegenheid.....	9
Citymarketing.....	9
Werk en inkomen.....	9
Duurzaamheid.....	10
Toerisme	11
Winkelleegstand	12
Koopzondag	12
Agrarische sector	12
Samenvatting: Economie in vogelvlucht	14
Veiligheid	15
Samenvatting: Veiligheid in vogelvlucht	18
Algemeen/Ruimtelijke Ordening.....	19
Bestemmingsplannen.....	19
Verkeer en vervoer	20
Wonen.....	21
Senioren	22
Studenten.....	23
Bestaande woningbouw.....	23
Leefomgeving.....	23
Afvalinzameling.....	23
Samenvatting: Ruimtelijke Ordening in vogelvlucht.....	24
Samenleving.....	25
Zorg/Wmo.....	25
Opvang.....	26
Jeugd	27
Senioren	28

Integratie.....	28
Sport.....	29
Cultuur	30
Onderwijs.....	32
Samenvatting: Samenleving in vogelvlucht.....	35
Financiën	37
Samenvatting: Financiën in vogelvlucht.....	39

Inleiding

Op 1 januari 2014 is Leeuwarden rijk. Door de herindeling ontstaat een gemeente met een rijke en krachtige mix aan stedelijke en dorpse voorzieningen en het water en platteland dat Friesland groot heeft gemaakt.

De VVD gelooft in deze samensmelting en de kansen die dit oplevert. Kansen om van elkaar te leren, en bewezen werkwijzen over te nemen maar ook het actief zoeken naar mogelijkheden voor de verdere ontwikkeling van de economie en het toerisme in onze nieuwe gemeente. Werkgelegenheid komt helaas niet van zelf naar onze gemeente daar moet je keihard voor knokken. Dit heeft wat ons betreft dan ook topprioriteit. Daarnaast geven we bestaande bedrijven volop de ruimte om te groeien. Want nog altijd is het MKB onze belangrijkste banenmotor.

Dit verkiezingsprogramma is niet alleen een visie op onze nieuwe gemeente voor de komende 4 jaar, maar probeert breder en verder te kijken. De gemeente Leeuwarden staat voor een forse uitdaging. Een vervelende periode breekt aan, want we zullen er niet aan ontkomen om de broekriem aan te halen. Maar als we nu niet ingrijpen dan worden de keuzes in de toekomst nog lastiger. Deze periode vraagt om visie, realisme, creativiteit en afwijken van gebaande paden. Bezuinigen volgens de kaasschaafmethode werkt niet meer.

Maar bezuinigen is niet de enige reden waarom de gemeente Leeuwarden op de schop moet. De maatschappij verandert. Steeds vaker nemen bewoners succesvol het stokje van de gemeente over omdat ze niet langer willen wachten, het zelf willen doen of zelf beter kunnen. Het is opvallend om te zien hoeveel verantwoordelijkheidsgevoel in de maatschappij leeft. Dat moet je niet indammen, dat moet je juist de ruimte geven. Deze verandering van de maatschappij vraagt heel nadrukkelijk van de gemeente dat er wordt nagedacht over rollen, taken en verantwoordelijkheden. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden. De overheid moet daarbij terug naar haar kerntaken. Taken die daarbij door de gemeenschap en of het bedrijfsleven kunnen worden opgepakt hoeven niet langer meer door de gemeente te worden verricht. Dus geen gemeentelijke woningbouwcorporaties of welzijnsinstellingen. Alleen zo kan een nieuwe samenleving ontstaan: waar we niet onze schouders ophalen, maar de schouders eronder zetten. De gemeente neemt daarbij niet meer automatisch het initiatief (over) maar faciliteert initiatieven en ideeën. Dit betekent dat een noodzakelijke cultuurverandering voor de gemeente.

Binnen ons programma is een centrale rol weggelegd voor de ontwikkeling van de economie en werkgelegenheid. De mogelijkheden om te kunnen ondernemen in Leeuwarden zijn een voorwaarde voor het scheppen van banen. Banen garanderen een inkomen. Inkomen waardoor je kunt wonen, werken en leven op de manier zoals je dat zelf wil.

Wonen in een veilige en schone omgeving in één van de vele wijken of dorpen van de gemeente. In een huis en op een plek die voldoet aan de eisen van de moderne tijd, zonder voorbij te gaan aan de historie van stad en omgeving.

Daarnaast is er aandacht voor zorg. Kinderen die in de verdrukking komen worden beschermd en verdienen de grootst mogelijk aandacht. Waar dat echt nodig is grijpt de overheid in. Voor de mensen die niet in staat zijn om voor zichzelf te zorgen of die door gezondheid belemmerd worden in hun functioneren zorgen we voor een vangnet van voorzieningen. Daarbij wordt eerst uitgegaan van mogelijkheden. Pas daarna compenseren we de onmogelijkheden. Zo wordt een verandering in gang

gezet in het denken over de rol van de overheid in de zorg. De VVD loopt hiermee geenszins voorbij aan de realiteit. Natuurlijk zijn we ons bewust van de lastige tijd waarin we leven. De economische crisis en de bezuinigingen die het kabinet noodgedwongen moet doorvoeren komen ook in Leeuwarden terecht. Bezuinigingen op zorg en welzijn komen boven op het feit dat we in Leeuwarden al jaren structureel teveel uitgeven. We zullen terug moeten naar een huishoudboekje dat in balans is. Solide en degelijk financieel beleid zijn noodzakelijk om de komende vier jaar een goede start van het nieuwe Leeuwarden te garanderen.

Zuinig, verantwoord en weloverwogen, zonder de inwoners van de gemeente met onnodige lastenverzwaringen te confronteren.

Kortom, Leeuwarden kan wel wat VVD gebruiken. En daarom heeft de VVD uw stem nodig op 13 november!

Economie

Heel bewust beginnen we dit verkiezingsprogramma met economie. De Economie is niet zomaar een abstract begrip maar draait bij de VVD om banen. Om brood op de plank en de nodige zelfredzaamheid voor onze inwoners. Vanaf daar beginnen we te bouwen. Wij stellen in dit programma daarom de economie centraal.

Stimuleren van werkgelegenheid en aantrekken van nieuwe werkgelegenheid

De grootste banenmotor in Leeuwarden is het bestaande bedrijfsleven. Deze motor heeft aandacht nodig anders begint hij te haperen. Daarbij is een klantvriendelijke gemeente van essentieel belang. In een recent onderzoek van de Kamer van Koophandel naar de dienstverlening van gemeenten in Noord Nederland eindigde Leeuwarden in de middenmoot. Wat ons betreft veel te laag. Dat kan en moet beter! Want zonder MKB geen banen, zonder banen geen welvaart, winkels, etc. Het MKB is dus van levensbelang voor Leeuwarden. Het faciliteren van het bedrijfsleven houdt daarbij niet op bij de Wethouder Economie en houdt niet op bij de afdeling Economische Zaken. Om klantvriendelijker te worden zal de gemeentelijke organisatie ondernemender moeten worden. Nog beter de taal van de ondernemer moeten spreken en nog beter zijn of haar problemen kennen. Dit vergt een cultuurverandering.

De gemeente is het eerste overheidsloket voor ondernemers. Aan dit loket stellen wij strenge eisen. Eén ondernemersloket en één digitaal ondernemingsdossier staat daarbij centraal. De VVD staat voor een dienstbare gemeente. Deze dienstverlening van de gemeente moet regelmatig worden getest met zogenaamde "mystery guests" om de kwaliteit verder te verbeteren. Een digitaal loket dat 24 uur per dag open is, is voor de VVD vanzelfsprekend. De diensten en producten die de gemeente aanbiedt hebben een scherpe prijs- & kwaliteitsverhouding.

De VVD wil dat de gemeente Leeuwarden in 2015 bij de top 10 van de meest MKB vriendelijke gemeentes van Nederland hoort.

Het aantrekken van nieuwe werkgelegenheid is in deze tijd van buitengewoon belang. Leeuwarden zou daarbij vaker haar inwoners kunnen inzetten. Het geheim van de winst van de Kleine Kerkstraat als leukste straat van Nederland heeft niet alleen met de straat te maken. Deze straat is natuurlijk prachtig en kent inspirerende ondernemers maar is dat het enige geheim van de winst? Volgens ons niet. Volgens ons is dat ook de trots van Leeuwarders en Friezen. Wellicht wel het grootste geheime wapen van de stad. Wij streven ernaar om de ondernemers in Leeuwarden er toe te brengen om zich als ambassadeurs van de stad op te stellen, omdat ze zich gewaardeerd weten. Wij geloven daar in. Net als dat wij geloven dat een bedrijf als de Burger King niet, zoals nu, 6 jaar hoeft te zoeken om een geschikte vestigingsplek in de stad. Laten we nu eens gaan denken in mogelijkheden en kansen voordat we bezwaren opwerpen. Het ondernemen in de stad centraal te stellen. We hebben veel te winnen.

Innovatie

Binnen het MKB is innovatie vaak een ondergeschoven kindje. Veel MKB'ers hebben veel tijd en energie nodig om hun hoofd boven water te houden. Hierdoor is innovatie vaak het kind van de rekening. Terwijl juist daar de mogelijkheid ligt om je te onderscheiden van je concurrent. Friesland

presteert op innovatiegebied slechter dan gemiddeld Dat kan en moet beter! Maar dat gaat niet vanzelf.

De VVD gelooft in de kracht van innovatie en steunde de afgelopen periode actief het Open Innovatie Festival 058 en was nauw betrokken bij de ontwikkeling van Serious innovation en diende daarnaast innovatieve voorstellen in. De VVD wil de komende periode de innovatie in Leeuwarden verder stimuleren door het bevorderen van innovatietrajecten tussen MKB ondernemers, studenten van MBO en HBO instellingen en kennisinstellingen als Wetsus en de Dairy campus. Om innovatie een stevige rol in het nieuwe college te geven wil de VVD dat één wethouder verantwoordelijk is voor het bevorderen van innovatie binnen de gemeente Leeuwarden (programmawethouder).

Deregulering en vergunningen

De VVD wil een einde maken aan onnodig papierwerk en trage - niet op elkaar afgestemde procedures die ondernemers belemmeren. Alles wat de gemeente zelf in huis heeft aan informatie of zelf eenvoudig kan opvragen (zoals een uittreksel Kamer van Koophandel) hoeft door de ondernemer niet meer te worden ingeleverd. Als de gemeente niet tijdig reageert op een vergunningaanvraag, wordt de vergunning automatisch verstrekt (lex silencio positivo). Om ondernemers minder lastig te vallen werkt de gemeente bij de – verstrekking en - handhaving waar mogelijk samen met andere overheidslagen, zoals rijk, provincie en het waterschap.

Het opschonen van gemeentelijke regels is een doorlopend proces. Eén regel erbij, twee regels eraf. De VVD wil vergunningen waar mogelijk afschaffen, samenvoegen of vervangen door een meldingsplicht of algemene regels. Leeuwarden moet stoppen met het toevoegen van eigen gemeentelijke regelgeving aan (inter-) nationale wet- en regelgeving (bv. fossielvrij, koopzondagen). De VVD wil daarnaast een jaarlijkse opschoning van gemeentelijke regels, om overbodige, tegenstrijdige, niet nuttige en niet handhaafbare regels te schrappen.

Onze ondernemers moeten worden gekoesterd en niet worden lastig gevallen met een woud aan regels en voorschriften.

Facturen en aanbestedingen

De gemeente stuurt ondernemers voor alle lokale lasten te samen één factuur per jaar welke in maandelijkse termijnen mag worden voldaan.

De VVD wil dat lokale ondernemers een streepje voor hebben bij de gemeentelijke aanbestedingen. Of het nu gaat om het leveren van kerstpakketen, koffie, pennen of grotere zaken een ondernemer uit de gemeente Leeuwarden moet een kans hebben om aan de gemeente Leeuwarden te leveren. Om deze kans te vergroten neemt de gemeente Leeuwarden voor inkoopopdrachten zowel onder als boven de Europese drempelwaarde de belemmering om in te schrijven op een inkooptraject zoveel mogelijk weg. De gemeente informeert lokale ondernemers actief door marktconsultaties en maakt gebruik van informatieronden.

De gemeente neemt natuurlijk ook zelf diensten af en dient zich daarbij op te stellen als een goede klant door haar rekening op tijd te betalen.

Behoud van werkgelegenheid

Leeuwarden legt het op het gebied van aantrekken van werkgelegenheid steeds vaker af tegen concurrenten als Groningen en Zwolle. Leeuwarden moet actief de strijd aan gaan met deze steden en samen met de provincie Friesland lobbyen voor een sterke positie van Leeuwarden. Daarbij moeten we de sterke kanten van Leeuwarden onder de aandacht brengen. Het is essentieel dat Leeuwarden steeds scherper focust op de voor ons interessante (bedrijfs) takken (als City of Watertechnology, (onderhouds) vliegbasis en Incassostad) en de lobby verder professionaliseert. De VVD zet zich actief in om deze werkgelegenheid voor Leeuwarden/ Friesland te behouden. Daarbij werkt het in het voordeel van Leeuwarden dat de VVD in het kabinet zit, daarin de grootste partij is en de lijnen met de Haagse collega's kort zijn.

Citymarketing

Het wordt steeds belangrijker om je te onderscheiden als gemeente. Een gemeente met een positief imago wordt als aantrekkelijker ervaren. Inwoners en bedrijven zijn vaak gelukkiger in deze gemeentes, nieuwe inwoners besluiten eerder om in deze gemeentes te wonen. Het is goed voor het toerisme en het heeft een positieve invloed op het aantrekken van nieuwe bedrijven.

De VVD hecht dan ook zeer aan een goede, zelfstandige citymarketing organisatie waarin overheid en bedrijfsleven verenigd zijn. Het is van belang dat ook regio's kiezen voor het sterkste merk binnen de regio. De Metropoolregio Amsterdam is een goed voorbeeld van een dergelijke strategie. Friesland zou moeten kiezen voor Leeuwarden als sterkste merk. Daarbij is Leeuwarden (inter)nationaal het uithangbord van Friesland. Het Fries (minderheidstaal) kan daarbij een goede verbindende factor zijn tussen internationale regio's. Door het aangaan van stedenbanden met interessante regio's in het buitenland kan een voorkeurspositie worden verkregen bij de vestiging van buitenlandse bedrijven. Deze kracht moeten we benutten.

Werk en inkomen

De beste sociale voorziening is betaald werk. Sociale zekerheid heeft wat de VVD betreft het motto: "geen vis, maar een hengel". Voor mensen die weinig tot geen kans meer hebben op regulier werk, moet er een goed sociaal vangnet zijn, maar ook zij doen mee.

De beste sociale voorziening is een betaalde baan. De Wet werk en bijstand wordt uitgevoerd vanuit het work first-principe. De VVD vindt dat sociale zekerheid geen hangmat is maar een trampoline. Re-integratie moet er op gericht zijn dat mensen weer blijvend aan het werk gaan. Systemen van gesubsidieerde arbeid en/of loonkostensubsidies moeten dit doel ondersteunen.

Voor de VVD is niks doen geen optie. De gemeente stimuleert je om aan het werk te gaan en/of te participeren. De activiteiten van de gemeente om mensen weer aan het werk te helpen moeten effectief zijn en aansluiten bij wat de arbeidsmarkt vraagt. Een optimale relatie tussen gemeente en werkgevers is hiervoor noodzakelijk.

Meedoen is belangrijk. Dat kan ook via Wet sociale werkvoorziening, participatiebanen en leerwerktrajecten. De sociale dienst en het WSW-bedrijf moeten een gezamenlijke werkgeversbenadering hebben. Met de nieuwe Participatiewet worden 35 werkbedrijven ingesteld in Nederland, ook de lokale (MKB) werkgevers dienen daarbij actief betrokken te worden. Het WSW-bedrijf moet als uitgangspunt hebben dat 80% van de medewerkers extern gedetacheerd wordt. Er moet meer op basis van no cure, no pay gewerkt worden.

Werk betekent (dag)ritme. Het is de opdracht van de gemeente om, als je (even) zonder baan zit, dat ritme in stand houden voor een zo goed mogelijke beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt. In de huidige economische recessie werkt de gemeente met werkcentra om daar waar mogelijk mensen van baan naar baan te helpen. In deze werkcentra werken gemeente, werkbedrijf en werkgevers nauw samen.

De VVD wil zelfstandig ondernemerschap stimuleren, ook voor mensen die in een uitkeringssituatie zitten. Zelfstandigheid staat voorop maar het moet niet verzanden in veredeld hobbyisme op kosten van de overheid.

De gemeente is verantwoordelijk voor een verantwoorde besteding van gemeenschapsgelden. Het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van voorzieningen en gemeenschapsgeld heeft hoge prioriteit.

De gemeente benut alle mogelijkheden voor fraudebestrijding door bestandsvergelijking te doen. De huidige privacybelemmeringen op dit terrein moeten worden opgelost.

De huidige economische recessie kan leiden tot meer werklozen en tot meer aanvragen om bijstand. De kwaliteit van de aanvraagafhandeling moet goed op peil blijven bij stijgende klantenaantallen bij sociale zaken.

De VVD wil niet dat het armoedebeleid je gevangen houdt in een uitkering. Het armoedebeleid bevat daarom prikkels naar werk en participatie. Daarbij hoort een sober maar rechtvaardig minimabeleid. Armoedebeleid mag geen inkomenspolitiek worden. De VVD is voorstander van een minimabeleid tot maximaal 105% van het sociaal minimum (tegen nu 120%).

Het gemeentelijk minimabeleid bestaat voor de VVD uit twee delen: integrale schuldhelpverlening en (gedeeltelijke) kwijtschelding van de lokale lasten. De VVD wil het armoedebeleid uitbreiden met maatregelen die deelname aan de samenleving bevorderen voor mensen die geen zicht meer hebben op werk of voor kinderen in uitkeringsgezinnen.

Er moeten structureel voldoende middelen beschikbaar zijn voor een effectieve schuldhelpverlening. Dat geldt ook voor schuldhelpverlening voor ondernemers. Er moet sterk ingezet worden op preventie.

Vroegsignalering is cruciaal. De VVD is voorstander van samenwerking met corporaties en nutsbedrijven in de regio om betalingsachterstanden eerder te signaleren en schulden te voorkomen (GKB in samenwerking met Woningbouwcorporaties en andere nutsbedrijven).

Duurzaamheid

Voor de VVD zijn milieu en economie twee kanten van dezelfde medaille. Door na te denken over andere manieren van ondernemerschap, ontstaan kansen voor de economie en voor de toekomst. De VVD wil deze economische kansen benutten.

De VVD vindt dat het produceren van afval zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Indien er toch afval wordt geproduceerd, wordt dat gezien als grondstof voor nieuwe producten.

De VVD ziet duurzaamheid als een kans voor economische ontwikkeling en het verhogen van economisch rendement. Duurzaamheid bereik je niet door te subsidiëren maar door minder regels en eenvoudige procedures.

Het milieu is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van burgers, ondernemers en overheid.

De VVD is voor innovatie en het gebruik van rendabele duurzame energiebronnen. Schone energie is geen zaak van emoties maar een realistische afweging van lasten en baten.

Duurzaamheid ziet niet alleen toe op energie, maar ook op milieu. Het milieubeleid is voor een belangrijk deel (inter-)nationaal beleid. Het gemeentelijk beleid mag uitsluitend aanvullend zijn en betreft uitsluitend de uitvoering van en het voldoen aan de geldende nationale en internationale regelgeving.

De VVD vindt dat wijken en dorpen zelf initiatieven op het gebied van energievoorziening kunnen aandragen. Bewoners welke schade ondervinden ten gevolge van decentrale energieopwekking dienen door de exploitanten daarvan schadeloos te worden gesteld.

Innovatieve en duurzame producten zoals zonnecellen of oplaadpunten voor elektrische auto's, zijn in beginsel vergunningsvrij.

Winning van delfstoffen is binnen de gemeente Leeuwarden toegestaan, mits dit niet ten koste gaat van het milieu en de veiligheid. Schade wordt voorkomen of gecompenseerd.

De VVD wil dat de gemeente haar bedrijfsvoering alleen op die plekken verduurzaamt waar dat bedrijfseconomisch rendabel is.

Toerisme

Recreatie en toerisme zijn belangrijke dragers van de (lokale) economie. De VVD wil deze sector stimuleren en vindt dat de gemeente hierin (in regionaal verband) een aanjaagfunctie heeft.

De gemeente Leeuwarden biedt na de herindeling uitstekende toeristische kansen. De gemeente combineert een monumentale en compacte binnenstad met platteland, water (sport), bruisende festivals en volop cultuur. Deze kracht wordt nog te weinig benut. Om de kansen beter te benutten ondersteunt de gemeente initiatieven die bijdragen aan stads en dorpspromotie en sluit daarbij ook aan bij de provinciale of regionale marketingactiviteiten. Het toeristisch seizoen loopt dan van 1 januari tot en met 31 december.

De gemeente moet zorgen dat het unieke buitengebied, o.a. de Alde Feanen, wordt behouden voor recreatie en toerisme. In samenwerking met de dorpen en bewoners gaan we actief aan de slag voor realisatie van recreatieve fiets en wandelpaden. Daaronder ook de aanleg van fietspad Grou – Warten.

Nu de nieuwe gemeente Leeuwarden over nieuw eigen groot water beschikt (Pikmeer) kunnen de thuiswedstrijden van het Leeuwarder en het Huizumer skûtsje hier plaatsvinden. Herstel - en waar mogelijk ontwikkeling - van veilige aantrekkelijke waterwegen voor de kleine recreatievaart en voor schaatstochtjes worden bevorderd. Het bestemmingsplan wordt hiertoe aangepast.

Recreatie mag altijd in de natuur, tenzij aantoonbare schade aan de natuur wordt toegebracht.

Winkelleegstand

De stad Leeuwarden kent een hoog percentage aan winkels die leeg staan. Dit komt de aantrekkelijkheid niet ten goede. De VVD wil dat in navolging van het initiatiefvoorstel dat de VVD indiende deze leegstand actief wordt aangepakt en tijdelijk gebruik van winkelpanden eenvoudiger wordt. De VVD onderkent en ondersteunt de kracht van tijdelijke pop up stores. De VVD vindt de aanpak van de leegstand een gezamenlijke verantwoordelijkheid van eigenaren, beleggers, makelaars en gemeente. Een krachtige samenwerking is noodzakelijk om de leegstand tegen te gaan. Het binnenstad management speelt hierin een belangrijke rol, om deze rol beter te kunnen spelen dient het binnenstadmanagement verder geprofessionaliseerd te worden.

Koopzondag

De VVD was één van de initiatiefnemers die het afgelopen jaar een initiatiefvoorstel over de koopzondag indiende. De VVD vindt dat ondernemers zelf moeten kunnen bepalen wanneer ze open en dicht willen zijn. Als het bijvoorbeeld voor een ondernemer aantrekkelijker is om op zondag open te gaan en op maandag dicht te zijn dan moet dat mogelijk zijn. Supermarkten mogen als het aan de VVD betreft ook elke zondag open.

Volgens recent onderzoek in opdracht van het Verenigd Bedrijfsleven Leeuwarden en de Gemeente Leeuwarden kan verruiming van het aantal koopzondagen ten opzichte van de huidige situatie het toeristisch-recreatieve karakter van Leeuwarden versterken en zal de zondagsopenstelling een brede economische spin off hebben richting de lokale horeca, cultuur en evenementen.

Deze effecten kunnen nog verder versterkt worden door koopzondagen een eigen thema te geven. Te denken valt aan een thema's voor wisselende doelgroepen, inspelend op de kernkwaliteiten en sterke kanten van de gemeente Leeuwarden.

Te denken valt aan een fashion koopzondag aan het begin van de modeseizoenen, culi Sunday, waarbij lekker eten en drinken centraal staat bijv. in combinatie met de boerenmarkt of Smûk en Smikkel en/of Leeuwarden Culinair. Alle specialiteitenwinkels zijn open en er valt volop te proeven.

Een zondag voor de Voorstreek, een Kelders-zondag met inzet van Pramen en stadsgidsen die over de historie verhalen van dit roemrijke deel van de binnenstad. Een koopzondag gekoppeld aan stadswandelingen waarbij het Leeuwarder Stadhuis, maar ook de provinciale Statenzaal bezocht worden. Of een Cyber Sunday, waarbij 'Het nieuwe Winkelen' wordt gekoppeld aan een koopzondag.

Agrarische sector

De VVD kiest voor een sterke agrarische sector die op de wereldmarkt kan concurreren. Diensten van de agrarische sector aan de gemeenschap (bijvoorbeeld voor landschap, natuur of recreatie) moeten worden beloond, en opgelegde beperkingen gecompenseerd. In gebieden waar sprake is van bijzonder landschap zal de landbouw zich moeten aanpassen. Aan modernisering en schaalvergroting wordt in beginsel meegewerkt. Gebouwen en erfinrichting worden ingepast in het landschap met het systeem van "de Nije Pleats"

Er mag slechts één dienst zijn die landbouwbedrijven controleert. Bedrijven die zich goed aan de regels houden, hoeven minder vaak te worden gecontroleerd.

De plattelandswegen worden geschikt gemaakt voor modern landbouwverkeer en waar nodig voorzien van vrij liggende fietspaden.

Agrarische ondernemers moeten hun activiteiten kunnen combineren met nevenactiviteiten op het gebied van recreatie/toerisme of natuurbeheer of andere bedrijvigheid. Bestemmingsplannen moeten daarvoor de ruimte bieden.

Wonen in het buitengebied mag geen belemmering vormen voor de reeds bestaande agrarische bedrijfsvoering. De VVD vindt het belangrijk dat (agrarische) ondernemers ruimte krijgen om seizoenarbeiders te huisvesten.

Ondernemers en landgoedeigenaren verdienen grote waardering. Zij hebben hart voor hun eigen terrein en verdienen bij het beheer van de natuur en het landschap een gelijke plaats naast instellingen als Natuurmonumenten, it Fryske Gea of Staatsbosbeheer. De VVD wil geen onnodige onttrekking aan land- en tuinbouwgebieden voor natuurontwikkeling.

Samenvatting: Economie in vogelvlucht

- Leeuwarden is een klantvriendelijke gemeente voor inwoners en ondernemers.
- Ondernemer moet bij 1 ondernemersloket terecht kunnen.
- In 2015 staat Leeuwarden in de Top 10 meest MKB vriendelijke gemeentes
- De beste sociale voorziening is betaald werk. Werk staat centraal .
- Innovatie is nodig. Een cultuurverandering bij het gemeentelijk apparaat is voorwaarde.
- 1 regel erbij, 2 regels weg.
- Vereenvoudigen van procedures bij vergunningen.
- Ondernemers mogen zelf bepalen wanneer ze open zijn.
- Lobbyen voor een sterke positie van Leeuwarden.
- Zelfstandige citymarketing organisatie, waarin bedrijfsleven en overheid samenwerken.
- Milieu en economie zijn twee kanten van dezelfde medaille.
- Innovatieve en duurzame producten zoals zonnecellen of oplaadpunten voor elektrische auto's, zijn in beginsel vergunningsvrij.
- Wijken en dorpen kunnen zelf initiatieven op het gebied energievoorziening ontwikkelen.
- Mileuregels uit Brussel en Den Haag zijn genoeg.
- Het toeristisch seizoen loopt van 1 januari tot en met 31 december.
- Thuiswedstrijden Leeuwarder en Huizummer Skûtsjes kunnen op het Pikmeer gevaren worden
- Een sterke agrarische sector kan op de wereldmarkt concurreren.

Veiligheid

Voor de VVD staat veiligheid centraal, het is één van de kerntaken van de gemeente. Alle mensen in de gemeente moeten zich veilig voelen: in hun huis, op het werk, in de horeca, op straat of waar dan ook. Eigendommen moeten worden gerespecteerd. Iedereen is ook zelf verantwoordelijk voor zijn veiligheid. Samen maken we deze gemeente veilig.

De politie dient in gevallen van spoed overal in de gemeente snel ter plekke te kunnen zijn ook in de avonduren en in het weekend.

De VVD wil een harde aanpak van iedereen die de veiligheid en de openbare orde verstoort. Juist diegenen die overlast veroorzaken moeten consequent en met lef aangepakt worden. Leeuwarden moet de meest veilige stad van het Noorden zijn!

Voortaan voor iedereen die straf verdient: straf. Als iemand zich niet houdt aan regels, wil de VVD dat er streng opgetreden wordt. Dit geldt zeker voor geweld tegen gezagsdragers. Daarnaast gaat het ook om 'subjectieve' veiligheid: zorgen dat iedereen zich veilig voelt.

De VVD wil dat strak wordt gestuurd op resultaten en effecten. Er wordt gerapporteerd aan de inwoners en de gemeenteraad. De gemeenteraad moet tijdig en goed betrokken zijn bij de (jaar-)plannen van de politie.

Politie, justitie, zorg, onderwijs, woningbouw, maatschappelijk werk, de geestelijke gezondheidszorg en alle andere partners werken samen en worden afgerekend op de afname van criminaliteit en overlast en het toenemen van de leefbaarheid en de veiligheid.

Meer en beter politietoezicht op straat! Hierop mag in geen geval worden bezuinigd. De politiemensen moeten achter de bureaus vandaan en op de fiets en/of te voet de wijken in. De VVD wil, met de komst van de Nationale Politie, een zichtbare en aanwezige politie houden, met wijk- en dorpsagenten die de buurt/regio als hun broekzak kennen. De veiligheid op het water vormt met de herindeling een extra aandachtspunt van de nieuwe gemeente Leeuwarden en omgeving

Zichtbaarheid, handhaving en bestrijding van kleine criminaliteit worden vergroot door inzet van extra Buitengewone Opsporingsambtenaren (BOA's). Bijvoorbeeld op onure plekken in de binnenstad (zoals De Weaze) en de begeleiding van winkeliers op koopavonden.

De VVD is op onveilige plekken een voorstander van cameratoezicht met software patroonherkenning en directe politieopvolging. Misdrijven en overtredingen worden zichtbaar aangepakt en afgestraft.

Politieposten in Grou en in de binnenstad van de stad Leeuwarden blijven open. De VVD is blij met de politiepost in de binnenstad van Leeuwarden, maar vindt dat deze 24 uur per dag en 7 dagen in de week open moet zijn. Dit geldt dit ook voor de politiepost in Grou.

De gemeente stimuleert een koppeling tussen onderwijs, welzijn, cultuur, zorg en sport om probleemgedrag van jongeren zo vroeg mogelijk te signaleren. Instrumenten als gebiedsontzegging, hinderlijk volgen en bestuurlijke dwang dienen gericht en efficiënt te worden ingezet. Als een preventieve inzet (waarschuwing/boete) niet werkt, zijn repressieve maatregelen (bestuurlijke dwang) het gevolg.

Het Keurmerk Veilig Ondernemen verdient meer bekendheid bij de ondernemers. De betekenis van OK-punten (veilige plekken in uitgaansgebied, voorzien van de “horecatelefoon” een hotline met de politie) zijn van groot belang voor het uitgaanspubliek. Koninklijke Horeca Nederland werkt zichtbaar samen met de gemeente en politie als het gaat om veilig uitgaan. Ook studentenverenigingen moeten daarbij in het overleg serieus (mee)genomen worden.

Ook in tijden van bezuinigingen wil de VVD niet korten op de preventieve en repressieve middelen voor veiligheid. Daarbij staat een efficiënte en effectieve inzet van middelen voor gemeente, politie, brandweer en het Veiligheidshuis voorop. Inzet van politievrijwilligers zou een aanvulling kunnen zijn.

De kosten van beveiliging van evenementen van commerciële aard moeten door ondernemers zelf worden gedragen

De veiligheid in de binnenstad van Leeuwarden scoort al enige jaren een (ruime) onvoldoende. Dit is de VVD een doorn in het oog. De binnenstad is onze parel, ons visitekaartje en onze huiskamer. Deze hoort veilig te zijn. Om dit te bereiken wil de VVD dat de binnenstad van Leeuwarden een (internationale) proeftuin wordt voor samenhangende veiligheidsbevorderende maatregelen. De regie wordt daarbij door de burgemeester gevoerd, die verantwoording over de voortgang aflegt aan de gemeenteraad.

De VVD wil dat overlastgevende jongeren en hun ouders worden aangesproken op hun gedrag. De gemeente maakt een koppeling tussen welzijn, sport en veiligheid door probleemgedrag van jongeren zo vroeg mogelijk te signaleren en hen individueel kansen te bieden om via school of werk terug te keren naar het rechte pad.

Voor draaideurcriminelen of notoire overlastveroorzakers is geen plaats in de stad. Veelplegers worden strak gevolgd. Er wordt maximaal ingezet op instrumenten als gebiedsverboden, stadion (omgevings)verboden, collectieve winkelverboden, meldplicht op het politiebureau en alle andere maatregelen die hiermee samen hangen. Schade dient privaatrechtelijk verhaald te worden op de dader(s) (en/of de ouders/voogden).

Het gebruik van alcohol en softdrugs is toelaatbaar. Maar overlast? Nee! Overlast, verkoop aan minderjarigen en harddrugs worden niet getolereerd.

Tegen gemeentelijke wietteelt

Het telen van wiet is geen taak van de gemeentelijke overheid. Regulering of legalisering van wietteelt is in strijd met internationale verdragen.

Drugsgebruik en drugshandel moet van de straat. De VVD wilt dat de politie hard optreedt tegen straathandel en drugsgebruik op straat. Nog te vaak worden wijken, buurten, dorpen opgeschrikt door straathandel. Dealen op straat is oncontroleerbaar (oa. verkoop aan minderjarigen) en grijpt sterk in op de veiligheid. Speciale (undercover) teams van de politie moeten daarbij systematisch jagen op overtreders.

De VVD is een warm voorstander van het voortzetten van het repressieve beleid van Burgemeester Crone om Coffeeshops bij geconstateerde overtredingen te sluiten.

Voor criminele drugsverslaafden met een psychiatrische diagnose dient een aparte aanpak te worden ontwikkeld. Preventie van drugs- en alcoholgebruik, bijvoorbeeld op scholen door voorlichting, is belangrijk.

Technologie kan helpen bij het voorkomen en oplossen van criminaliteit, bijvoorbeeld door het gebruik van helmcamera's. De VVD is voorstander van het gebruik van cameratoezicht en preventief fouilleren in onveilige gebieden. Dit geldt niet alleen voor de binnenstad, maar bijvoorbeeld ook op bedrijventerreinen.

Verlichting

Een veilige gemeente is ook een gemeente waar het licht brandt. Niet op plekken waar het niet hoeft maar op plekken waar het anders onveilig is branden de straatlantaarns. Zijn deze stuk dan worden deze snel gemaakt. Het verwijderen van openbare verlichting wordt gestopt. Terugplaatsing moet mogelijk zijn.

De politie heeft de beschikking over calamiteitenverlichting. In geval van een noodsituatie, een calamiteit, kan de politie de straatverlichting op daglichtniveau brengen.

Brandweer en rampenbestrijding

Door de regionalisering van de brandweer komt de aansturing van de brandweerkorpsen meer op afstand van de gemeenten. Dit mag niet ten koste gaan van de dienstverlening en aanrijtijden in de gemeente Leeuwarden en niet ten koste gaan van de motivatie van lokale vrijwilligers. De overheid blijft verantwoordelijk voor de sturing in de brandweezorg.

Oefening baart kunst: de brandweer moet regelmatig en realistisch oefenen, dit geldt ook voor de rampenbestrijding, om zo de samenwerking van alle betrokken organisaties in echte noodsituaties goed te laten verlopen.

Het rampenplan moet jaarlijks worden getoetst en geactualiseerd. Elke rampenoefening wordt geëvalueerd en waar nodig worden er consequenties uit getrokken.

Samenvatting: Veiligheid in vogelvlucht

- Na preventie volgt repressie.
- Leeuwarden moet de meest veilige stad van het Noorden zijn!
- Begeleiding van winkeliers op koopavonden door BOA of Stadstoezicht.
- Politieposten in Grou en in de binnenstad van de stad Leeuwarden blijven open.
- Geen gemeentelijke wietteelt.
- Drugsgebruik en drugshandel van de straat.
- Cameratoezicht en preventief fouilleren in onveilige gebieden wordt zo nodig uitgebreid.
- De politie en de brandweer komt altijd op tijd.

Algemeen/Ruimtelijke Ordening

De VVD wil dat de burger de ruimte krijgt om zijn omgeving zelf in te richten. Bestemmingsplannen moeten naast zekerheid ook voldoende flexibiliteit bieden. Er moet weer voldoende ruimte ontstaan voor (uitgesproken) ideeën.

Leeuwarden is een aantrekkelijke gemeente om te wonen, te werken en recreëren. Met een prachtige mix tussen stad, water en platteland. Deze bestaande ruimtelijke kwaliteit moet worden gewaarborgd en waar mogelijk worden versterkt. Bestemmingsplannen moeten daarom actueel zijn, ruimte bieden aan ontwikkeling, herbestemming, de bouw van woningen en bedrijvigheid.

Uitbreidingen van de stad of de dorpen met woningbouw of bedrijvigheid moeten landschappelijk goed worden ingepast. Daarbij is de bouw in de bestaande stad/ bestaande wijken belangrijker dan uitbreiden. Zo houden we onze stad, onze dorpen en het platteland levendig en gaan we leegstand en verrommeling tegen. Tevens wijzen we de eigenaren van braakliggende terreinen op de verplichting dat ze die terreinen ordentelijk dienen te beheren.

Door de veranderende samenleving en de daarmee gepaard gaande veranderende eisen en wensen staan karakteristieke panden die veelal een belangrijke rol speelden in het leven van veel inwoners van Leeuwarden en omstreken leeg. Denk daarbij aan Parnas, het voormalige Historisch Centrum Leeuwarden, het voormalige Fries Museum aan de Tweebakmarkt en straks wellicht ook de Centrale Bibliotheek. Het is begrijpelijk dat nieuwe tijden soms vragen om een ander gebouw maar dit kan niet zonder na te hebben gedacht over een nieuw gebruik van het oude gebouw. De VVD maakt zich sterk voor deze gebouwen. We zijn het aan ons verleden verplicht. Nieuwbouw zonder na te denken over wat wij achterlaten is voor de VVD onbespreekbaar. Daarmee willen we niet zeggen dat er geen nieuwbouw kan of mag plaatsvinden. In tegendeel. Een stad zonder nieuwbouw verliest op den duur ook zijn kracht en soms is nieuwbouw nu eenmaal de beste oplossing. Maar geen nieuwbouw zonder verantwoordelijkheid. Om hergebruik van deze oude gebouwen mogelijk te maken willen wij een herontwikkelingsfonds creëren. Heel nadrukkelijk niet om irreële boekwaardes te financieren maar om herontwikkeling aantrekkelijker te maken. Leeuwarden is de huiskamer van Friesland. Deze huiskamer laat je niet verkrotten. Dit herontwikkelingsfonds voor monumentaal en industrieel erfgoed is dan ook een provinciale en gemeentelijke taak.

Bestemmingsplannen

Bestemmingsplannen en vergunningen moeten het voor ondernemers weer mogelijk maken om te kunnen ondernemen. Dus een ondernemer die oliebollen verkoopt mag wat ons betreft ook een glaasje glühwein schenken, de ondernemer die boeken verkoopt mag achterin een koffiebar beginnen, etc.

Het moet daarnaast eenvoudiger worden voor ondernemers en particulieren om te doorgronden welke mogelijkheden het bestemmingsplan biedt. Bestemmingsplannen zijn al digitaal beschikbaar. Dit is een eerste stap. Ze staan echter nu vaak nog vol met jargon waardoor ze voor de meeste inwoners en ondernemers moeilijk leesbaar zijn. Wij vinden dat een bestemmingsplan leesbaar en eenvoudig te raadplegen moet zijn. Daarom zal meer aandacht moeten worden besteed aan de teksten in het bestemmingsplan en zal het via een online invulscherf voor de ondernemer en de particulieren mogelijk worden om snel een antwoord op de meest gangbare vragen te krijgen. Op deze wijze moet 80 % van de vragen opgelost en afgehandeld kunnen worden.

Door onder andere een tegenvallende ontwikkelsnelheid van woning en bedrijfslocaties liggen deze locaties (deels) braak. Deze locaties bieden interessante kansen voor ondernemers, wijkverenigingen, evenementen, etc. De VVD wil het gebruik van deze locaties actief bevorderen door het ontwikkelen van initiatieven actief aan te moedigen, door een rendabele maar relatief lage vergoeding te vragen voor het gebruik van deze locaties en het hanteren van eenvoudige vergunningsprocedures.

Bedrijvigheid in het buitengebied moet worden gefaciliteerd op de bestaande erven. Schaalvergroting en functieverbreiding voor agrarische bedrijven verdient medewerking. Bij functiewijziging in het buitengebied moet voorkomen worden dat de nieuwe bestemming beperkingen oplevert voor de agrarische bedrijfsvoering in de omgeving.

Bij de ontwikkeling, herstructurering van straten, dorpen, wijken, bedrijventerreinen wordt voldoende rekening gehouden met groenvoorzieningen en speelmogelijkheden. Daar waar op tijdelijk braakliggende terreinen flora en fauna opduikt, mag dit geen reden zijn voor aanvullende natuurcompensatie.

De gemeente schept de globale randvoorwaarden en inwoners en ondernemers wordt actief de ruimte geboden om zelf plannen te maken en beheer te voeren. De buurt mag zelf bepalen hoe ze het willen inrichten en beheren, wat ze zelf kunnen en wat ze nodig hebben.

Verkeer en vervoer

De VVD vindt dat mensen zich vrij moeten kunnen bewegen op de manier waarop zij dat willen. Een goede infrastructuur en doorstroming is van belang voor de bereikbaarheid en daarmee van groot economisch belang voor inwoners en bedrijven. Daarbij hecht de VVD evenveel waarde aan alle vormen van vervoer.

De gemeente is verantwoordelijk voor een goed onderhoud van openbare wegen, waterwegen, fietspaden en voetpaden en zorgt voor een goed onderhoud en strooi beleid. Ook op fietspaden. Dit vergroot de veiligheid voor voetganger, fietser, landbouwverkeer en automobilisten. Daar waar verschillende verkeersstromen bij elkaar komen moet er voldoende aandacht zijn voor de verkeersveiligheid van de verkeersdeelnemers.

De VVD verbetert de bereikbaarheid van de stad door het inzetten van verkeersmanagement. Via dynamisch verkeersmanagement kan worden ingespeeld op de actuele verkeerssituatie. Deze informatie kan via de moderne media worden doorgegeven aan navigatiesystemen maar geeft daarnaast ook informatie over de beschikbaarheid van parkeerplaatsen.

De VVD stimuleert het gebruik van de fiets en draagt zorg voor veilige fietspaden en voldoende parkeerplekken voor fietsen. De openingstijden in de bewaakte fietsenstallingen worden verruimd. Ook voor elektrische fietsen, ligfietsen en bakfietsen. Hoofdverbindingen moeten bij voorkeur vrij liggend worden gerealiseerd binnen het stedelijk gebied. In het buitengebied moet voldoende aandacht zijn voor vrij liggende fietspaden.

Het openbaar vervoer is geen vervanging van de auto, maar een aanvulling. De bereikbaarheid van de dorpen, scholen, bedrijventerreinen en de nieuwe wijken met het openbaar vervoer moet gewaarborgd zijn. In het bijzonder rondom school en werktijden moet het openbaar vervoer op orde

zijn. De VVD stimuleert de installatie van gratis internet in stadsbussen maar ook het actief communiceren van evenementen / tentoonstellingen / winkelmogelijkheden in stads- en streekbussen.

De VVD vindt de auto geen melkkoe voor wat betreft de inning van parkeergelden. De opbrengst van de parkeergelden moet gereserveerd worden voor uitbreiding en verbetering van parkeerplaatsen. In de dorpen blijft parkeren gratis. In Leeuwarden is er sprake van betaald parkeren. De VVD wil dat overall in de gemeente betalen per minuut mogelijk is en betaald parkeren (indien van toepassing) op straat in de avonden afschaffen. Op zaterdagen en zondagen voorafgaand aan Sinterklaas en Kerst zijn alle parkeergarages en parkeerplaatsen in Leeuwarden gratis. Zo stimuleren we de lokale middenstand.

De VVD verwelkomt toeristen, bezoekers en mensen die in onze stad werken graag met open armen en wil daarom een groene golf voor automobilisten (zowel de stad in als de stad uit) instellen voor het traject Oostergoweg - Stationsweg.

In de periode 2014-2018 blijft de bereikbaarheid van Leeuwarden een belangrijk aandachtspunt. Binnen de stad zal de aandacht uit blijven gaan naar de hoofdinfrastructuur en de verkeersafwikkeling van de rondweg. De pleziervaart is van eveneens van economisch belang, maar de brugbedieningstijden zullen aangepast moeten worden op de spijstijden. Overlast van de recreatievaart dient tot een minimum te worden beperkt.

De grote infrastructurele projecten in het kader van Vrij Baan en het onderhoud van onze wegenstructuur leiden onherroepelijk tot overlast. Deze overlast moet zoveel mogelijk beperkt worden. Dit betekent dat er goede alternatieve routes beschikbaar moeten zijn, de planning van de projecten op elkaar afgestemd worden en door te werken in de avonden en weekenden. Tot slot moeten navigatiesystemen als TomTom actief op de hoogte gehouden worden van de wegwerkzaamheden.

Een veilige verkeerssituatie is een gedeelde verantwoordelijkheid tussen inwoners, ondernemers, scholen en de gemeente. Door samen te werken ontstaan de beste plannen. Zo bewees wel het project dat de VVD samen met professionals en inwoners van Goutum opstartte om de verkeersveiligheid te vergroten. Veelal weten bewoners zelf het beste wat er aan de verkeerssituatie schort. De gemeente luistert naar de bewoners en ondernemers en gaat het gesprek aan. Daarbij brengen de gemeente en de inwoners en ondernemers op gelijkwaardige basis ieder hun kennis en ervaring in.

De VVD stimuleert veiligheid rondom schoolpleinen actief en is een groot voorstander van 'Tut en der Ut' plaatsen en veilige kindroutes. Deze komen in overleg met de buurt, de school, evt. de kinderopvang en de gemeente tot stand.

Veel verzorgingshuizen hebben te kampen met te weinig parkeerplaatsen waardoor elders ook extra parkeerdruk ontstaat. De gemeente zoekt samen met de verzorgingshuizen actief naar oplossingen om de parkeermogelijkheden te vergroten.

Wonen

De gemeente is dé regisseur op de woningmarkt, een kennis- en sparringpartner voor ontwikkelaars, corporaties en particulieren die willen bouwen en op momenten ook een scheidsrechter. De

gemeente moet daarbij oog hebben voor kwetsbare groepen en er voor zorgen dat ook oudere inwoners in hun eigen dorp of stad kunnen blijven wonen.

De VVD vindt dat je zelf mag bepalen waar en hoe je wilt wonen. De VVD is voorstander van het bevorderen van eigen woningbezit. Dit is goed voor de leefomgeving. De gemeente is geen woningbouwcorporatie. Corporaties moeten zich beperken tot hun kerntaken (het bouwen, beheren en verhuren van woningen die bestemd zijn voor gezinnen met een laag inkomen).

De gemeente zal moeten groeien om haar voorzieningenniveau voor de stad 'en haar dorpen', in de regio en de provincie op peil te kunnen houden. De stad heeft daarbij een aanzuigende werking op het platteland. De VVD wil in Leeuwarden een minder eenzijdig woningaanbod. Daarbij staat kwaliteit hoog in het vaandel. Het bouwen van eenheidsworst werkt niet meer, de maatschappij wordt steeds individualistischer. We willen zelf bepalen hoe ons huis er uit ziet. Niet alleen de kleur van de deur en het dak. De markt vraagt bepaalt. De gemeente stimuleert ontwikkelaars actief tot het aanbieden van vernieuwend en passend aanbod waarbij marktsegmentatie veel verder gaat dan een opdeling in gezinnen, starters en ouderen.

De VVD wil daarnaast dat particulieren (alleen of in groepen) vaker de mogelijkheid krijgen om hun eigen woning te bouwen. Zowel in als buiten de (binnen) stad. Hierbij valt ook te denken aan het actief meewerken aan initiatieven als bijvoorbeeld Solid. Een Solid is een gebouw dat ruimte geeft aan wat mensen willen. Huurders zijn volledig vrij in het gebruik van de ruimte. Wonen, ondernemen of een combinatie. Zo creëert een Solid een vrije mix van wisselende functies. Elk gebouw biedt in feite ruimte aan een hele stad. Een Solid wordt een 'city in a building'. Bewoners en gebruikers ontmoeten elkaar, kunnen samenwerken en van elkaar leren. Solids bieden zo plaats aan nieuwe 'social communities'.

Voor mensen die in sociaal en/of financieel kwetsbare omstandigheden verkeren moeten in de woningmarktregio voldoende betaalbare (huur) woningen zijn. Dit houdt overigens niet in dat sloop in Leeuwarden niet zou kunnen plaats vinden (bijvoorbeeld om in oude wijken 'licht, lucht en ruimte' te creëren).

De VVD vindt dat het welstandsbeleid op de helling moet. Daarbij is de VVD voor het afschaffen van de welstandscommissie Hus en Hiem en voor het instellen van een eigen commissie. Zo kan er op kosten worden bespaard, kan een hoger serviceniveau worden bereikt en ontstaat er meer vrijheid. De gemeenteraad bepaalt welstandsvrije en welstandsarme gebieden. De commissie beoordeelt vervolgens de concrete bouwplannen. Daarbij geldt voor monumentale panden en beschermde stads- en dorpsgezichten onverminderd een strenge toets.

Senioren

Senioren willen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen en thuis de zorg te ontvangen die nodig is. Er moet voldoende en divers aanbod zijn die betaalbaar is. Ook voor de lage inkomens. De gemeente stimuleert daarbij de bouw van levensloopbestendige woningen in de stad en in haar dorpen.

Senioren wordt actief de mogelijkheid geboden om hun eigen woning te ontwikkelen. Initiatieven van senioren om zelf woonruimte te ontwikkelen sneuvelen nog veel te vaak door bureaucratie of traag malende molens. Dit is voor de VVD onacceptabel.

Studenten

Een hoger opgeleide bevolking is goed voor de economie. Hoger opgeleiden zijn productiever, verdienen meer, brengen meer belasting op en kosten ook nog eens minder (vanwege lagere werkloosheid, minder criminaliteit en een betere gezondheid). Meer studenten betekent doorgaans meer werkgelegenheid en algehele economische groei, waarvan een deel mogelijk samenhangt met een sterkere aantrekkingskracht op zowel bedrijven als toeristen.

We moeten onze studenten koesteren. Dat begint bij voldoende en aantrekkelijke huisvesting tegen een scherpe prijs.

Bestaande woningbouw

Bestaande woningbouw en nieuwbouw maken samen de stad. Voorkomen moet worden dat bestaande wijken minder populair worden. De leefbaarheid van bestaande wijken staat daarom bij de VVD voorop. Dit betekent goed onderhouden van gemeentelijke voorzieningen, actieve beheersplannen samen met bewoners, bedrijven, eigenaren en corporaties en waar nodig over gaan tot sloop en beperkte nieuwbouw.

De VVD wil dat de gemeente met woningbouwcorporaties afrekenbare prestatieafspraken maakt. Zij worden ook aangesproken op de leefbaarheid. Slechte woonwijken, zoals Oud-Oost, De Vlieten, Oud-Indische buurt, Valeriuskwartier en delen van Huizum-West, wil de VVD een transformatie laten ondergaan.

Leefomgeving

De VVD vindt een schone, aantrekkelijke gemeente belangrijk voor de leefbaarheid en het welzijn van onze inwoners. Inwoners zorgen voor het onderhoud en schoonhouden van hun tuin, balkon. De gemeente doet hetzelfde voor de openbare ruimte. Verrommeling moet worden voorkomen door zaken als hondenpoep, zwerfvuil, vervuiling rondom containers, illegale afvaldump en illegale graffiti te voorkomen en aan te pakken. Waar mogelijk zullen de kosten moeten worden verhaald op de veroorzaker. De plaatselijk belangen van de verschillende dorpen hebben laten zien dat ze over veel creativiteit, ondernemerszin en organisatiekracht beschikken. Deze kracht moet je niet beteugelen maar volop de ruimte geven. Deze plaatselijke belangen zijn de ambassadeurs van de inwoners. Zij ijveren ook voor een goede leefomgeving in hun dorpen en goede basis voorzieningen die kunnen bijdragen aan het welzijn van hun dorp. Zij kunnen een beroep doen op het dorpengeld en kunnen daarnaast een beroep doen op de kennis van de wijken en dorpen coördinator van de gemeente.

Afvalinzameling

Het afvalstoffenbeleid van de gemeente richt zich op de vermindering van de hoeveelheid afval en de doelmatige en doeltreffende verwijdering van de afvalstroom tegen zo laag mogelijke kosten. Het scheiden van de afvalstromen mag geen doel op zich zijn en baten en lasten voor burgers en bedrijven moeten realistisch worden afgewogen. Goede resultaten op het gebied van afvalinzameling zou moeten leiden tot een verlaging van de afvalstoffenheffing.

De vervuiling van bodem, water en lucht verdient wordt actief voorkomen en bestreden. Het principe 'de vervuiler betaalt' is en blijft daarbij het uitgangspunt.

Samenvatting: Ruimtelijke Ordening in vogelvlucht

- Leeuwarden is een aantrekkelijke gemeente om te wonen, te werken en recreëren.
- Er moet weer voldoende ruimte ontstaan voor (uitgesproken) ideeën.
- Er komt een herontwikkelingsfonds monumentaal- en industrieel erfgoed
- Dynamisch verkeersmanagement verbeterd de verkeersdoorstroming.
- Op zaterdagen en zondagen voorafgaand aan sinterklaas en kerst/oud en nieuw zijn alle parkeergarages en parkeerplaatsen in Leeuwarden gratis.
- Er komt op een aantal plaatsen een groene golf voor automobilisten
- In de dorpen blijft parkeren gratis.
- 'Tût en der út' plaatsen en veilige kindroutes bij en rondom scholen.
- Woningbouwcorporaties moet zich beperken tot kerntaken.
- De gemeente is geen woningbouwcorporatie.
- Welstandscommissie Hus en Hiem wordt afgeschaft. Een eigen gemeentelijke commissie wordt ingesteld.
- Senioren wordt actief de mogelijkheid geboden om hun eigen woningen te ontwikkelen.
- Er is voldoende en aantrekkelijke huisvesting voor studenten.
- 'De vervuiler betaalt' is en blijft het uitgangspunt.

Samenleving

De VVD staat voor een samenleving waarin iedereen meedoet (ongeacht geloof, ras of achtergrond). De VVD sluit niemand uit. Bij ons staat niet je afkomst, maar je toekomst centraal. Niet je geloof, maar je gedrag. Niet de groep maar het individu. Wij accepteren niet dat mensen in een hoek worden gezet .

De VVD verwacht dat mensen de kansen grijpen die hun worden geboden. Want we hebben niet alleen gelijke rechten maar ook gelijke plichten. Wij moedigen iedereen aan om mee te doen.

De organisatie en kosten van de zorg en opvang zullen de komende jaren toenemen. De druk op het gemeentelijk budget is al groot. In Leeuwarden wordt relatief veel gebruik gemaakt van zorg en opvang. Efficiënt en zuinig gebruik van de schaarse middelen is dus geboden. Na de decentralisatie van Awbz-taken naar de Wmo en de overgang van de jeugdzorg zal de druk op het gemeentelijke budget alleen maar toenemen. Ingrijpen op het voorzieningen niveau is onvermijdelijk.

Maar er is sprake van een gedragsverandering, een omslag van *ontzorgingsstaat* terug naar een gezonde verzorgingsstaat. Niet meer het zorgaanbod staat centraal maar de vraag van de burger. Dus wat mensen wel kunnen in plaats van niet kunnen. Met een groter beroep op zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Maar met behoud van zorg voor mensen die het echt nodig hebben.

De VVD vindt dat ouders en verzorgers de eerstverantwoordelijken zijn voor de opvoeding van hun kinderen. De overheid bemoeit zich in principe niet met de opvoeding van kinderen. Maar als ouders het belang van het kind schaden dan kan en moet de overheid ingrijpen als dat de situatie verbetert.

De VVD wil meer energie steken in preventie en het onnodig medicaliseren van kinderen en jongeren tegengaan. Daarnaast moet de doelmatigheid in de jeugdzorg vergroot worden. De VVD vindt dat de behandeling bij moet dragen aan het normaal deelnemen van onze kinderen aan de samenleving. Hierbij zoeken we ook naar verbinding met sport en onderwijs.

Sporten is belangrijk voor de gezondheid en voor sociale contacten. Investeren in sport is investeren in de toekomst. Sport bevordert veiligheid en gezondheid. Ook helpt het schooluitval en criminaliteit te voorkomen – de jeugd moet daarom vroeg in aanraking komen met sport. Sport moet toegankelijk zijn en dicht bij de mensen staan, de sportvereniging of sportclub moet daarom terug de wijk in. Niet alleen in achterstandswijken, maar ook in kansrijkere buurten.

Cultuur geeft vorm en inhoud aan de samenleving en verbindt mensen. Een goed cultuuraanbod heeft bovendien een positief effect op de aantrekkingskracht van een gemeente. Cultuur is belangrijk voor inwoners, bezoekers en ondernemers. Het versterkt de innovatiekracht, creativiteit en het out of the box denken.

Zorg/Wmo

De VVD wil dat Leeuwarden een gemeente is waarin mensen zelfredzaam zijn en zich vrij kunnen ontplooien. Dat betekent ook dat mensen die (tijdelijk of permanent) niet volledig zelfstandig kunnen functioneren, hierbij ondersteund moeten worden.

Voor een deel moet de gemeente die ondersteuning bieden. Het uitgangspunt bij hulpverlening moet daarbij zijn: één cliënt, één plan, één regisseur. Daarbij blijft er steeds voldoende ruimte voor

keuzevrijheid: uiteindelijk moet het mogelijk zijn om in de praktische zorg zoals bijvoorbeeld huishoudelijke verzorging een keuze te maken uit verschillende aanbieders.

In de komende jaren wordt bekeken welke methode voor de uitvoering en indicatie van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de uitvoering van het welzijnswerk het meest geëigend is. Dit betekent het voortbestaan van de huidige stichting Mienskipsoarch uit Boarnsterhim en de samenwerkingsvariant van Amaryllis. Zolang niet vaststaat wat de beste organisatorische vorm is die bij dit proces hoort worden geen onomkeerbare stappen gezet of nieuwe organisaties opgericht..

Iedere inwoner/burger heeft talenten en mogelijkheden. Dit geldt ook voor mensen die tijdelijk of permanent een beperking hebben. Multifunctionele accommodaties, buurthuizen of anderszins te gebruiken algemene ruimten vervullen een belangrijke functie in het “welzijnszorg” arrangement. Het zijn de voorzieningen waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten, ondersteunen en ontspannen. Hierdoor is individuele zorg minder nodig.

Bij het ontwikkelen van wonen en zorg binnen Leeuwarden moet ook nadrukkelijk rekening worden gehouden met de wensen van senioren. De gemeente moet zich volgens de VVD richten op levensloopbestendig bouwen en daarnaast open staan voor experimenten en de mogelijkheid om zelf invulling te geven aan eventuele zorgbehoefte (bijvoorbeeld “zorgstates” in voormalige boerderijen). Binnen de Wmo moet ruimte zijn voor flexibele oplossingen op zorgvragen. Daarmee wordt dit proces versterkt.

Opvang

Naast de wettelijke taken en verantwoordelijkheden als centrumgemeente die de gemeente Leeuwarden heeft op het gebied van zorg voor dak- en thuislozen voert zij een aantal extra taken uit ten aanzien van de preventie en het bieden van onderdak aan dak- en thuislozen. Hierbij hecht de VVD Leeuwarden veel waarde aan een doelgerichte dagbesteding die gericht is op maatschappelijke participatie. Voor jongere dak- en thuislozen ondersteunt de gemeente extra inzet voor projecten en voorzieningen die bijdragen aan terugkeer in de maatschappij met een zinvolle dagbesteding en/of toeleiding naar school en/of werk. De VVD ziet een meerwaarde in activiteiten van Skrep en het Huis voor Jongeren.

Om overlast door drugsverslaafden voor inwoners van de gemeente Leeuwarden zo minimaal mogelijk te laten zijn stimuleert de VVD Leeuwarden het aanbod van medicinale heroïne verstrekking en gebruikersruimten binnen de gemeente en de provincie. Hierbij gaat sterk de voorkeur uit naar deconcentratie cq. spreiding van deze voorzieningen en intensieve betrokkenheid van verslavingszorg.

De VVD Leeuwarden stimuleert en ondersteunt projecten t.b.v. nazorg voor ex-gedetineerden vanuit het Veiligheidshuis Fryslân. Mede om te voorkomen dat ex- gedetineerden niet afkomstig uit de gemeente na ontslag vanuit de Marwei in Leeuwarden en omgeving blijven.

De VVD wil in de periode 2014-2018 een volledige herziening van het Wmo budget: vanaf 2015 volledige ontschotting van de huidige verdeling van het geld voor zorg en opvang.

Bij de decentralisatie worden de rijksmiddelen AWBZ en Jeugdzorg overgeheveld naar de gemeente. Deze middelen worden volledig aangewend voor de Wmo- en Jeugdzorg taken die er mee gemoeid zijn.

De gemeente Leeuwarden voert het welzijnsbeleid en de decentralisatie van de Wet op de jeugdzorg, de Awbz en de Wet werken naar vermogen uit binnen het door het Rijk beschikbaar gestelde budget. Dat betekent dat diensten vanuit deze wetten en de Wmo worden uitgevoerd vanuit de doeluitkering en dat er geen extra geld wordt vrijgemaakt om diensten aan te vullen en/of uit te bereiden.

De VVD is voorstander van het principe; de gebruiker betaalt. Binnen de wettelijke mogelijkheden is de VVD daarom voor het heffen van eigen bijdragen.

De VVD wil bij de 3 decentralisaties een sterke democratische controle en een goede afstemming met burger en uitvoerende partijen. Daarnaast dient er expliciet aandacht te komen voor het ontdebellen van (de uitvoering) van zorg, opvang, jeugd en integratietaken bij burgers in Leeuwarden.

Jeugd

Met de meeste jongeren in Leeuwarden gaat het goed. Voor sommigen is extra aandacht en begeleiding nodig. Elk kind heeft recht op een veilige ontwikkeling en opvoeding, ouders en verzorgers zijn hiervoor primair verantwoordelijk.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Leeuwarden ondersteunt ouders en verzorgers bij de opvoeding van hun kinderen. Het CJG in Leeuwarden zal aanzienlijk beter moeten gaan presteren dan tot nu toe. Het kan een voorbeeld nemen aan de organisatie van het CJG in andere (middel) grote steden.

Door decentralisatie van de provinciale jeugdzorg naar de gemeente zal het CJG Leeuwarden nog meer dan voorheen als **het** loket voor alle opvoedingsvraagstukken voor ouders, verzorgers en hulpverleners binnen de jeugd(gezondheid)zorg fungeren. Het CJG wordt **de** voordeur van de vrijwillige jeugdzorg waar gezinnen en systemen worden ondersteund bij opvoedingsproblemen.

Alle gemeentelijke en provinciaal gespecialiseerde hulpverleners werken intensief samen in CJG-verband, gezinnen krijgen één coördinerend hulpverlener toegewezen die hen het gehele traject begeleidt.

Dit neemt niet weg dat er situaties zijn, waarbij vanaf het begin af aan duidelijk is dat zware specialistische hulp noodzakelijk is (denk daarbij aan ernstig getraumatiseerde slachtoffers van geweld). In die gevallen dient urgent en snel verwezen te worden.

De VVD erkent het belang van jongerenwerk. Aan jongerenwerk op school moeten scholen zelf financieel bijdragen. Er moeten voldoende jongerenwerkers zijn in de gemeente. Hiervoor is een hoger structureel budget mogelijk noodzakelijk.

Het budget voor Jeugdzorg dat na de transitie in 2015 ter beschikking komt van de gemeente wordt ook volledig besteed aan Jeugdzorg.

Er is ruimte voor nieuwe aanbieders van jeugdzorg. Deze nieuwe benadering vraagt om een onafhankelijk marktmeester en een objectieve klachtenregeling.

De VVD wil bij de 3 decentralisaties een sterke democratische controle en een goede afstemming met burgers en uitvoerende partijen. Daarnaast dient er expliciet aandacht te komen voor het

ontdubbelen van (de uitvoering) van zorg, opvang, jeugd en integratietaken bij burgers in Leeuwarden.

Bij het herschikken van zorgaanbieders en nieuwe contracten moet er een screening zijn op afspraken uit het verleden die ongewenste nadelige effecten kunnen hebben.

Senioren

De samenleving vergrijst. Dit betekent dat er ook in voldoende mate door de seniorenbril gekeken moet worden als het gaat om wijkvoorzieningen, bestrating, straatmeubilair, veiligheid en het woningaanbod. Maar senioren zijn ook een economische factor van belang: ze gaan naar de schouwburg, volgen cursussen en spelen een belangrijke rol in het vrijwilligersleven van Leeuwarden. De gemeente dient te zorgen dat zaken mogelijk zijn of blijven door zinnige en beperkte (ruimtelijke) regelgeving.

Door de decentralisatie van voorzieningen van de Awbz naar de Wmo wordt de scheiding van wonen en zorg nadrukkelijk ingezet en vormgegeven. Het betekent dat de gemeente zorg en voorzieningen zodanig organiseert dat deze zowel in het stedelijk gebied als in de kleine kernen voldoende bereikbaar en beschikbaar blijven. Hierdoor kunnen senioren lang zelfstandig blijven wonen.

De gemeente moet zich richten op levensloopbestendig bouwen en daarnaast openstaan voor experimenten zowel qua woonvorm als tijdelijke aanvulling op bestaande woonruimte (de WMO woning).

Eenzaamheid is een toenemend probleem dat op allerlei creatieve manieren voorkomen moeten worden. De gemeente zal kan daarbij een platform bieden om slimme combinaties te bedenken met de hulp van de ouderenraad. Er kan gedacht worden aan het buurtwerk of een simpele tijdelijke stimuleringsregeling.

De toegang tot zorg is een taak van de gemeente, de zorgverlening een taak van de instellingen. Tussen de gemeente Leeuwarden en zorgverlenende instellingen dient structureel overleg te worden gevoerd over ouderenbeleid. De gemeente vervult hierbij een stimulerende en coördinerende rol, zodat alle zorgverlening inzichtelijk is georganiseerd en is afgestemd op de bestaande vraag.

Senioren zijn een economische factor van belang: zorg dat zij ook kunnen bijdragen hetgeen betekent dat er in de stad en dorpen voldoende parkeergelegenheid moeten zijn voor invaliden, de bestrating gepast moet zijn en openbare gebouwen van de gemeenten goed toegankelijk moeten zijn. Bussen moeten door het centrum blijven gaan en slim op het platteland ingezet kunnen worden!

Integratie

De VVD wil dat de gemeente een actief beleid voert om de inburgering van immigranten in de samenleving te bevorderen: iedereen spreekt de taal, werkt, betaalt belasting, stemt, houdt zich aan de wet, stuurt de kinderen naar school en respecteert de Nederlandse opvattingen over emancipatie, homoseksualiteit en andere verworvenheden in de samenleving. De VVD verwierpt en bestrijdt discriminatie.

Migranten komen uit eigen vrije keus naar Nederland en moeten dus zelf verantwoordelijkheid nemen. Ze dragen zelf de kosten van inburgering. De gemeente faciliteert door te bevorderen dat er voldoende betaalbare cursussen zijn in de Nederlandse taal.

De gemeente werkt mee aan het landelijk vastgestelde immigratie- en asielbeleid. Dit betekent dat ook in Leeuwarden geen subsidie of financiering wordt verstrekt voor de opvang van uitgeprocedeerde asielzoekers.

De politie, scholen, hulpverleners, etc. reageren alert en adequaat op cultureel bepaald geweld. Ze zorgen voor het inschakelen van laagdrempelige en snel beschikbare hulp. De opvang van slachtoffers heeft hoge prioriteit.

Allochtone (zelf-)organisaties en verenigingen worden niet gesubsidieerd door de gemeente Leeuwarden. Bestaande subsidies worden afgebouwd en beëindigd. Allochtone (zelf-)organisaties kunnen gebruik maken van de bestaande locaties, wijkgebouwen etc.

Gemeentelijke subsidies mogen uitsluitend verstrekt worden aan niet-discriminerende instellingen, zodat vrouwen én mannen of meisjes én jongens bij sport of andere activiteiten samen optrekken.

Sport

Het stimuleren van de breedtesport is speerpunt in het gemeentelijk sport- en beweegbeleid van de gemeente Leeuwarden.

De VVD Leeuwarden ondersteunt de inzet van de (breedte)sport als onderdeel van een actieve leefstijl van de Leeuwarder inwoner. Daarmee erkennen we dat sporten preventief werkt: het voorkomt kosten in de zorg voor bijvoorbeeld de ontwikkeling van diabetes bij overgewicht of klachten in het bewegingsapparaat.

De gemeente draagt zorg voor realisatie en onderhoud van sportaccommodaties en voorzieningen om sporten en bewegen in de buurt of wijk mogelijk te maken. Deze accommodaties en voorzieningen dienen multifunctioneel te worden ingezet (diverse sporten en sociaal-maatschappelijke doeleinden).

Daarnaast stimuleert zij sport- en beweegactiviteiten om gezondheid en participatie te bevorderen, sociale cohesie te versterken. Van sportverenigingen wordt verwacht dat zij een actieve rol spelen bij de invulling van maatschappelijke stages, bewegingsstimulering bij kinderopvang, schoolse- en buitenschoolse activiteiten. De VVD hecht veel waarde aan de vrijwillige inzet van burgers bij sportverenigingen, sportevenementen en maatschappelijke initiatieven.

Specifiek is er aandacht voor sport- en bewegen voor mensen met een beperking en/of chronische aandoening.

Het initiëren en realiseren van grote sportaccommodaties met een provinciale en/of landelijke functie wordt ondersteund. Hiervan vindt de VVD Leeuwarden dat de financiering en exploitatie dient te worden gerealiseerd door marktpartijen. Hierbij valt te denken aan accommodaties als een buitenzwembad, ijsbaan of voetbalstadion.

De VVD wil ruimte bieden voor de ontwikkeling van een nieuw Cambuurstadion. De gemeente kan echter alleen in de randvoorwaarden meewerken.

Aan de gebruikers (zowel clubs als individueel) van sportvoorzieningen mag een redelijke bijdrage worden gevraagd. Dit kan in geld maar ook in de vorm van vrijwillige arbeid.

Via het subsidiebeleid wordt samenwerking gestimuleerd. En wordt er actief bijgedragen aan kleine- en grootschalige sportevenementen vanuit promotionele en economische belangen. Bij subsidiering van grootschalige sportevenementen wordt de economische waarde van het evenement meegewogen als indicator.

Cultuur

Op cultuurgebied moeten wij niet alleen maar intern gericht zijn, maar veel meer om ons heen kijken. Leeuwarden is na de herindeling “stad op het platteland” van een provincie die de rest van Nederland zoveel moois en eigens te bieden heeft. De economische crisis vraagt ook op cultuur om andere oplossingen. Culturele instellingen en individuele cultuurmakers moeten zich nog meer richten op het ontwikkelen van een eigen identiteit en uniciteit. De focus moet zich niet meer richten op instituties en het genereren van overheidssubsidies, maar op netwerken, slim gebruik maken van burgerparticipatie, verbindingen met vakbroeders, fondsen en crowd funding.

Leeuwarden is in 2018 de Culturele Hoofdstad van Europa. Een knappe prestatie. Maar we zijn er nog niet. Het financiële risico is groot en het rendement is onzeker. Zoals u van ons gewend bent zullen we de culturele hoofdstad scherp volgen, zullen we scherp zijn op de financiën maar ook vooral het rendement. Het is zaak dat deze kans wordt verzilverd en geen nare nachtmerrie wordt. De VVD zal projecten naast de inhoud steeds beoordelen op financiering en opbrengst.

We vinden dat de verantwoordelijkheid van de Culturele Hoofdstad 2018 niet bij de burgemeester thuis hoort maar bij het college, in de portefeuille van een wethouder. Het proces heeft veel experts naar Leeuwarden gehaald en dat heeft kennis, creativiteit en een groter netwerk opgeleverd. Het bidboek schetst een toekomstige culturele ontwikkeling van de provincie met een analyse van sterke en unique selling points. Daar moeten we als stad ons voordeel mee kunnen doen. Ook de culturele basisinfrastructuur en specifieke kleine musea, historische gebouwen, oudheidskamers in onze dorpen en op het platteland moeten hiervan mee kunnen profiteren.

Cultuureducatie

De VVD ziet cultuureducatie voor kinderen en het behoud van cultureel erfgoed als belangrijke overheidstaken.

Cultuureducatie zorgt er voor dat mensen al vanaf een jonge leeftijd met cultuur in aanraking komen, zowel actief als passief. Dit is belangrijk want het is bewezen dat cultuurbeleving een belangrijke bijdrage levert aan het voorbereiden van jongeren voor de samenleving in de 21ste eeuw. Deze tijd vraagt om nieuwe competenties. Cultuureducatie en -beleving levert een bijdrage aan deze competenties.

In het kader van cultuureducatie kunnen alle scholen in de gemeente Leeuwarden deelnemen aan Kunstmenu. Dit aanbod wordt gecoördineerd en samengesteld door de coöperatie Kunstkade. De VVD Leeuwarden verwacht van Kunstkade een vergaande kwaliteitsverbetering, ten opzichte van de afgelopen jaren en wil dat Kunstkade dit een kwantitatief en kwalitatief inzichtelijk maakt. Met de beëindiging van Parnas ontbreekt niet alleen een centraal cultuurhuis maar ook cultuureducatie voor middelbare scholieren, volwassenen en senioren. De VVD wil deze in het nieuwe Poppodium Harmoniekwartier weer een centrale plek geven.

De VVD Leeuwarden vindt een kennismaking door middel van Kunstmenu een goede zaak. We gaan daarbij uit van een intensieve en actieve samenwerking tussen de basisscholen met diverse culturele instellingen zoals: Theater de Harmonie, Centrale Bibliotheek, HCL, Poppodium Romein, Fries Museum, Keramiekmuseum Prinsessehof, Tryater etc. daarbij worden vraag en aanbod op elkaar afgestemd en ontstaat er een verbinding tussen de binnen schoolse lesstof en dat wat tijdens de bezoeken aan de instellingen plaatsvindt.

Het lesaanbod op het gebied van kunst- en cultuureducatie is verder een keuze van ouders, kinderen en scholen zelf. Kunstkade fungeert hierin slechts als regisseur en leidt de vraag naar cultuur en kunst in kwalitatief goede banen. Het Jeugdcultuurfonds kan worden ingezet indien er te weinig financiële middelen bij ouders voorhanden zijn.

‘Kinderen in Leeuwarden moeten weten waarom de Oldehove scheef staat!’ De VVD wil dat er binnen de cultuureducatie ook aandacht is voor cultuurhistorie. Dit maakt dat je trots bent op je buurt, dorp of stad. Besef van waar je vandaan komt creëert verbondenheid met je huidige leefomgeving en met het verleden.

Cultureel erfgoed en monumenten

We hebben in Leeuwarden een rijk cultureel en historisch erfgoed. Het Fries Museum, Keramiekmuseum Prinsessehof en het Natuurmuseum Fryslân hebben zich op een vernieuwende wijze tot eersteklas publiekstrekking ontwikkeld. Ook het Frysk en Liwwadders hoort bij het cultureel erfgoed van Leeuwarden. De historische binnenstad met haar vele monumenten benadrukt de cultuurhistorische waarde. De VVD wil dat inwoners actief betrokken worden bij het aanwijzen van nieuwe monumenten in hun dorp, buurt of wijk. Zij kunnen immers als geen ander de waarde van panden en objecten in de directe omgeving invoelen.

Cultureel ondernemerschap en organisatie

We hechten veel waarde aan cultureel ondernemerschap. Voor die individuen groepen die bereid zijn zelf risico te nemen dient de gemeente zoveel mogelijk ruimte te geven of te maken.

Maar ook door verwevenheid tussen cultuur, creatieve industrie en economische ontwikkeling. De Blokhuispoort is een voorbeeld van een plek waar deze elementen bij elkaar komen: popconcerten, grafisch vormgevers en ander culturele ondernemers ontmoeten, inspireren en versterken elkaar.

Er moet een bloeiende en groeiende voedingsbodem zijn voor jonge creatieven, zodat zij niet wegtrekken buiten de provincie, maar stad en platteland blijvend creatief en economisch versterken. Daarvoor moeten ook de culturele ontmoetingsplaatsen in Grou (geboorte plaats van gebr. Halbertsma: bekend van o.a. boek “Rimen en Teltsjes” en componist van het Fryske Folksliet), Wirdum en Wergea en Warten gekoesterd worden.

Leeuwarden moet voldoende muziekpodia en festivals hebben, met een breed aanbod voor de jongerencultuur dat aansluit bij de beleving en vraag van jongeren: van alternatief tot commercieel. In de popcultuur ligt de komende jaren de vernieuwing. Het is een sector die groeit en Leeuwarden heeft door de Academie van Popcultuur en D’ Drive een permanente aanwas van nieuw talent. Door een aantrekkelijk popklimaat te creëren blijft het talent in de stad.

Theater De Harmonie moet een reële opdracht krijgen. Programmering en de hoeveelheid geld die de gemeente daaraan wil besteden moet met elkaar in evenwicht zijn. De gemeente kan hier niet voor het spreekwoordelijk 'dubbeltje op de eerste rang zitten'.

Vergunningverlening moet eenvoudiger en plaatsvinden via een digitaal evenementenloket. Er moet een goede balans zijn tussen de organisatie van buiten concerten in het centrum en de daarbij behorende geluidsdruk voor binnenstadbewoners.

Bibliotheek

De VVD ziet de centrale bibliotheek als laagdrempelige, moderne basisvoorziening voor alle doelgroepen en de schoolgaande jeugd in het bijzonder. Vanwege de terugloop in abonnementen en uitleningen kan de huisvesting tot 50% van de huidige omvang worden ingekrompen en moet ze worden gemoderniseerd tot een huis van beleving en ontmoeting, met goede horeca (lunch/ koffie) en werkplekken. De bibliotheek moet haar huidige rol van laagdrempelige instelling verder ontwikkelen en zich omvormen tot een brede informatiebank, waar veel te zien, te doen en te halen valt. Voor de doelgroepen die de centrale bibliotheek moeilijk kunnen bereiken moeten alternatieven worden gecreëerd, maar zonder dat er op diverse plekken opnieuw kleine bibliotheekvoorzieningen ontstaan. Bijvoorbeeld door het inzetten van bibliotheek of mediacoaches (vergelijkbaar met de huidige cultuurcoaches). Zij kunnen een op maat aanbod creëren. Op die manier kan de bibliotheek een ook als volwaardig partner fungeren in het aanbod van lesprogramma's als mediawijsheid, laaggeletterdheid en leesbevordering.

Financieel

Binnen het cultuurbeleid moet er ruimte zijn voor vernieuwing. Niet alle subsidies naar de gevestigde orde, maar ruimte voor nieuwe initiatieven die bijdragen aan de positie van Leeuwarden als cultuurstad.

De VVD Leeuwarden hecht veel waarde aan een vooraf sluitende planvorming, met bezettingspercentages, risico analyse en financieringsbegroting. Deze vorm van exploitatie moet voor alle culturele voorzieningen, oud en nieuw, van toepassing zijn.

De VVD wil dat de cultuursector meer op eigen benen komt te staan en zich voor financiering meer dan nu richt op bezoekers, donateurs en sponsors. Voor ons geldt het principe dat 100% subsidie geen optie is. Instellingen en organisatoren van evenementen zorgen voor cofinanciering door private partners, entree gelden e.d. Maar het is vooral belangrijk dat instanties die subsidie krijgen zich ondernemender gaan opstellen.

Onderwijs

Kwalitatief goed basisonderwijs is van groot belang voor de ontwikkeling van kinderen. Ouders zijn zelf vrij en verantwoordelijk voor de juiste en passende onderwijskeuze voor hun kind en dragen ook verantwoordelijkheid voor de mogelijke consequenties hiervan (reistijd en/of reiskosten).

De VVD wil investeren in de jeugd door meer aandacht te geven aan de voor- en vroegschoolse educatie en aan het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten.

Het grote aantal voortijdige schoolverlaters is één van de grootste problemen in het Nederlandse onderwijs. Schooluitval verhoogt het risico op armoede, sociale uitsluiting en criminaliteit. De maatschappij is veranderd, zonder diploma's red je het niet meer. Schooluitval bestrijden heeft dan ook absolute prioriteit.

De VVD wil dat hard opgetreden wordt tegen voortijdig schoolverlaten en ongeoorloofd schoolverzuim. Leerplichtambtenaren werken nauw samen met scholen en zorgaanbieders om uitval te voorkomen en risicojongeren zo snel mogelijk te signaleren en te helpen. De VVD wil dat hulpverleners maximaal samenwerken bij de aanpak van en hulpverlening aan risicojongeren en hun ouders. De gemeente neemt de regiefunctie op zich voor het doorbreken van belemmeringen in de uitvoering van hulpverlening en controle.

Onderlinge afspraken tussen Leeuwarder onderwijsinstellingen welke als gevolg hebben dat zij elkaars leerlingen in beginsel weigeren zijn in strijd met de vrijheid van onderwijs. Als toezichhouder op het gemeentelijk openbaar onderwijs dient de gemeente dergelijke afspraken te verbieden.

Bij de vraag over het bestaansrecht van kleine scholen is eerst de vraag van kwaliteit aan de orde, dan de vraag van kwantiteit. Laaggeletterdheid is en blijft een groot en verborgen maatschappelijk probleem. De VVD wil een daadkrachtige aanpak op lokaal niveau en wil daarbij aansluiting zoeken bij het pilot programma Taal voor het Leven van de stichting Lezen & Schrijven.

Volwasseneneducatie biedt goede mogelijkheden om actief mee te doen in de samenleving. Door het leren van de taal te combineren met een opleiding die leidt tot een startkwalificatie worden twee vliegen in één klap geslagen. Om mensen perspectief te bieden is uitzicht op een (duurzame) betaalde baan van het grootste belang. De VVD ziet daarbij het liefst dat mensen tijdens de opleiding zoveel mogelijk praktijkervaring opdoen

Een goede relatie onderwijs en bedrijfsleven leidt tot beter opgeleide werknemers wat ten gunste komt van onze economie en tegelijk leidt tot minder aanspraak op sociale voorzieningen. Financiële middelen die voor dit doel aanwezig zijn, dienen direct aan onderwijs en arbeidsmarkt ten goede te komen en niet besteed te worden aan allerlei overlegplatforms.

Een veilige schoolomgeving is een must. Hier horen het creëren van een verkeersveilige omgeving door middel van schoolzones, veilige oversteekplaatsen en veilige fietsroutes bij. Leeuwarden moet een kindvriendelijke en kindveilige stad worden! Een veilige omgeving betekent ook het hanteren van protocollen op het gebied van (onder andere internet-) pesten.

Studentenstad

Leeuwarden is een studentenstad. De VVD wil de positie van Leeuwarden als (inter)nationale studentenstad verder versterken. De samenwerking met het bedrijfsleven en het overleg met Leeuwarden Studiestad moet een impuls krijgen, bijvoorbeeld door het uitnodigen van ondernemers voor de introductiedagen van studenten.

De VVD wil voor studenten een eigen studentenloket. Verder kunnen alumnistudenten uitstekend dienen als ambassadeurs van de gemeente.

De Dairy Campus, Topwaterinstituut Wetsus (Watertechnologie), Fryske Akademy & de University Campus Fryslân zijn van grote waarde voor de gemeente Leeuwarden. Leeuwarden beschikt met Wetsus en met de Dairy Campus over twee internationale kennisinstituten van topniveau. Voor een kansrijke verdere ontwikkeling van watertechnologie is Wetsus van cruciaal belang. De afgelopen periode is mede dankzij inzet van de VVD de subsidie voor het behoud van Wetsus veilig gesteld en deze als landelijk speerpunt (topinstituut) aangemerkt.

De gemeente stimuleert bedrijven actief om aan te haken bij de kennisontwikkeling en innovatieve kracht van de onderzoeksinstituten Wetsus en Dairy Campus. Daarnaast faciliteert de gemeente nieuwe start ups van Wetsus en de Dairy Campus door beschikbare bedrijfsterreinen aan te bieden, eenvoudige vergunningen, een vast aanspreekpunt op het gemeentehuis etc.

De Dairy Campus moet structureel worden versterkt als internationaal research instituut ten behoeve van de grootschalige biologisch-verantwoorde veeteelt. Vergunning technisch moet daarbij het experimenteren worden vereenvoudigd.

De VVD stimuleert het bedrijfsleven om ook (praktijk)lessen in onderwijsinstellingen te verzorgen. De VVD wil dat het aantal en type stageplaatsen zijn afgestemd op de regionale vraag naar arbeid. De ROC's/MBO's & HBO's hebben een belangrijke rol in deze afstemming.

Formeel heeft de gemeente een beperkte bevoegdheid als het gaat om onderwijs, maar de VVD staat voor recht op onderwijs van hoge kwaliteit in elke levensfase. Als dat in het geding is moet de gemeente in actie komen en minimaal het gesprek aangaan met het onderwijs.

Samenvatting: Samenleving in vogelvlucht

- Van *ontzorgingsstaat* terug naar een gezonde verzorgingsstaat.
- Wij accepteren niet dat mensen in een hoek worden gezet.
- Behoud van zorg voor mensen die het echt nodig hebben.
- Het uitgangspunt bij hulpverlening is: één cliënt, één plan, één regisseur.
- De huidige stichting Mienskipsoarch uit Boarnsterhim blijft bestaan.
- We voorkomen dat ex- gedetineerden niet afkomstig uit de gemeente na ontslag vanuit de Marwei in Leeuwarden en omgeving blijven.
- De rijksbijdrage is het uitgangspunt: geen extra geld om diensten aan te vullen en/of uit te bereiden.
- Elk kind heeft recht op een veilige ontwikkeling en opvoeding.
- Er is ruimte voor nieuwe aanbieders van jeugdzorg.
- Zorg en voorzieningen worden zodanig georganiseerd dat deze zowel in het stedelijk gebied als in de kleine kernen voldoende bereikbaar en beschikbaar blijven.
- Senioren kunnen langer zelfstandig blijven wonen.
- Iedereen respecteert de Nederlandse opvattingen over emancipatie, homoseksualiteit en andere verworvenheden in de samenleving.
- Sporten werkt preventief : de gemeente ondersteunt de inzet van de (breedte)sport
- Cultuur geeft vorm en inhoud aan de samenleving en verbindt mensen.
- VVD schaart zich achter culturele vernieuwers en dwarskoppen.
- Cultuureducatie voor kinderen en het behoud van cultureel erfgoed zijn belangrijke overheidstaken.
- Centraal cultuurhuis en cultuureducatie voor middelbare scholieren, volwassenen en senioren krijgt een plek in het nieuwe Poppodium Harmoniekwartier.
- Ouders zijn vrij in de schoolkeuze voor hun kind. Ze zijn zelf verantwoordelijk voor de consequenties hiervan in tijd en kosten.

- Het bestaansrecht van kleine scholen wordt beoordeeld op basis van kwaliteit.
- Een veilige schoolomgeving is een must.
- Schooluitval bestrijden heeft prioriteit.
- De VVD wil de positie van Leeuwarden als (inter)nationale studentenstad verder versterken.
- We staan voor het recht op onderwijs van hoge kwaliteit in elke levensfase.

Financiën

De VVD is de waakhond voor lage lokale lasten! We willen dus niet meer geld uitgeven dan nodig is en dan we hebben. Wij zijn ons ervan bewust dat iedere euro die de gemeente uitgeeft uit belastinggeld komt dat we met elkaar opbrengen. De VVD wil een gemeente die verantwoord omgaat met de haar toevertrouwde middelen. ‘Eerst verdienen en dan uitgeven’ is het motto.

De VVD wil een sluitende (meerjaren-) begroting voor een gezonde financiële situatie. De begroting heeft voldoende buffer om risico's op te vangen, zonder dat er onnodige financiële potjes worden gecreëerd. Structurele uitgaven worden met structurele middelen gedekt. Indien bezuinigingen noodzakelijk zijn, wordt eerst een streep gehaald door bestuurlijke bijzaken waar gemeenten niet over gaan.

De VVD wil steeds bekijken of wat we doen nog zinvol en noodzakelijk is. Voordat we nieuw geld uitgeven, kijken we of het met bestaande middelen kan. Er wordt geen subsidie gegeven zonder meetbare (tegen-)prestaties.

In de huidige economische crisis belast de gemeente eigenaren die tijdelijk – ongewild – met een tweede woning zitten, niet tweemaal. Men maakt ook niet tweemaal gebruik van de voorzieningen.

De afvalstoffenheffing moet via een andere verdeling worden geïnd. Nu wordt er alleen gewerkt met een-persoons- en meerpersoonshuishoudens. Het verschil tussen beide tarieven is heel klein, en niet reëel. De VVD is voorstander van een tarief per persoon of per aangeboden container, want de vervuiler betaalt.

De VVD is tegen het voeren van inkomenspolitiek op gemeentelijk niveau en blijft scherp op het nut van bestaande belastingen. Bijstandsfraude moet altijd volledig worden teruggevorderd en geïncasseerd.

Voor de begroting pleit de VVD er voor dat deze van nul af wordt opgebouwd (zero-based-budgeting): met een schone lei beginnen. De begroting is nu te weinig flexibel; heel veel beslissingen worden meegenomen uit gewoonte zonder dat er een afweging wordt gemaakt over nut en noodzaak. De gemeente moet haar taken zo beperkt mogelijk houden (dus bijvoorbeeld geen ontwikkelingssamenwerking). Dit kan met een kleiner ambtelijk apparaat. In combinatie levert dit aanzienlijke bezuinigingen op.

Leeuwarden moet een reële compensatieregeling hebben voor de gevolgen van grote projecten voor risico's bovenop het gewone ondernemersrisico. Bij de projectopzet moet rekening worden gehouden met de kosten van compensatie.

Grondexploitaties moeten realistisch zijn, zeker in de huidige economische tijden. Het grondbedrijf moet bij de verschillende grondexploitaties, waar dat mogelijk is, een positief resultaat realiseren. Inkomsten uit het grondbedrijf worden niet meer structureel ingeboekt in de begroting.

De gemeente moet zeer terughoudend zijn met het toerekenen van kosten aan de grondexploitatie. De prijs per vierkante meter wordt hierdoor onnodig verhoogd. In elke grondexploitatie voor woningbouwlocaties moet altijd een risicoanalyse en een risico-opslag opgenomen worden om financiële complicaties te voorkomen.

Als door de crisis grondexploitaties onder druk komen te staan is de VVD voor bijvoorbeeld het afboeken van verliezen. Problemen worden bij ons nooit doorgeschoven naar de toekomst!

Gemeentelijke belastingen

De VVD staat ten principale kritisch tegenover de Onroerend Zaak Belasting (OZB). De VVD wil de OZB voor bedrijfsgebouwen en burgers niet als melkkoe gebruiken. De VVD is voor het hanteren van de 'nullijn'. De totale lokale lasten mogen de komende vier jaar geen euro duurder worden. Meerinkomsten worden in een volgend jaar terug gegeven. Het fictieve deel van de rioolrechten in de OZB moet weer gewoon onderdeel worden van de rioolrechten

De VVD is de waakhond voor lagere lokale lasten voor inwoners en ondernemers. Zo het al nodig is om belastingen te heffen, moeten de belastingverordeningen transparant, uitvoerbaar en handhaafbaar zijn.

De VVD wil zuinig omgaan met overheidsgeld; niet meer geld uitgeven dan er binnenkomt. Kortom een sluitende jaarlijkse begroting is voor de VVD essentieel. Want de VVD is zich ervan bewust dat iedere euro die de gemeente uitgeeft belastinggeld is.

Belastinggeld is verdiend door de ondernemers en inwoners. Daarom wil de VVD steeds bekijken of hetgeen we als gemeente doen, nog nuttig en noodzakelijk is. Voordat we nieuw geld uitgeven, kijken we of het niet met bestaande middelen kan.

De VVD is voor zo laag mogelijke tarieven voor leges en vergunningen. De VVD Leeuwarden is voor een strikte scheiding van gemeentelijke inkomsten en uitgaven. Structurele uitgaven dekken met structurele middelen; (incidentele) meevallers mogen niet worden aangewend voor (structurele) extra uitgaven.

Op de gemeentelijke website moet jaarlijks een beknopt, inzichtelijk en leesbaar jaarverslag met overzicht van de financiën (inclusief lokale lasten) van de gemeente worden gepubliceerd. De VVD Leeuwarden wil duidelijkheid voor de inwoners over waar het belastinggeld aan wordt besteed.

De VVD is groot voorstander van afschaffing van de deelbelastingen forenzenbelasting en toeristenbelasting. Niet alleen vergroten deze belastingen de belastingdruk voor bewoners en toeristen maar ook de kosten om deze belastingen te innen zijn veelal hoger zijn dan de opbrengsten.

De hondenbelasting dient volledig benut te worden voor de infrastructuur voor het opvangen van hondenpoep en (los)loopterreinen, omdat het hier een doelbelasting betreft.

De VVD wil de onduidelijkheden omtrent precariobelasting wegnemen en een simpel systeem van reclamevergunningen, zonder teveel administratieve lasten (bv Parapluregelingen waarbij er digitaal kan worden aangevraagd en gewijzigd).

De VVD wil alleen taken uitbesteden of samen met andere gemeenten uitvoeren als daarmee voordeel wordt behaald. De gemeente is heel nadrukkelijk geen uitzendbureau.

Samenvatting: Financiën in vogelvlucht

- Iedere euro die de gemeente uitgeeft komt uit belastinggeld .
- Er is een sluitende (meerjaren-) begroting voor een gezonde financiële situatie.
- Structurele uitgaven worden met structurele middelen gedekt.
- De gemeente belast eigenaren die tijdelijk, ongewild met een twee woning zitten, niet tweemaal dubbele woonlasten.
- De VVD is tegen het voeren van inkomenspolitiek op gemeentelijk niveau.
- De VVD id en blijft scherp op het nut van bestaande belastingen.
- Bijstandsfraude moet altijd volledig worden teruggevorderd en geïncasseerd.
- Debegroting wordt dat deze van nul af wordt opgebouwd.
- Grondexploitaties moeten realistisch zijn.
- De VVD staat ten principale kritisch tegenover de Onroerend Zaak Belasting (OZB).
- Voord OZB hanteren we de 'nullijn'.
- De gemeente is geen uitzendbureau.
- We streven naar zo laag mogelijke tarieven voor leges en vergunningen.